

Industrie musea

Euregio Maas-Rijn

- Fernmeldemuseum Aachen 1
- Depot Tuchwerk Aachen 2
- Energeticon Alsdorf 3
- Papiermuseum Düren 4
- LVR-Industriemuseum - Tuchfabrik Müller Euskirchen 5
- Kleinbahnmuseum Selfkantbahn Gangelt 6
- Wasser-Info-Zentrum Eifel Heimbach 7
- Besucherbergwerk Grube Wohlfahrt Rescheid 8
- Druckerei Museum Weiss Monschau 9
- Stiftung Scheibler Museum Rotes Haus Monschau 10
- Museum in der Torburg Stolberg 11
- Museum Zinkhütter Hof Stolberg 12
- Töpfereimuseum Raeren 13
- Les Maîtres du Feu Amay 14
- Blegny - Mine Blegny 15
- Préhistosite de Ramioul Flemalle 16
- La Maison de la Metallurgie et de L'Industrie de Liège 17
- Musée des Transports en commun du Pays de Liège 18
- Val St. Lambert - Cristal Discovery Seraing 19
- Centre Touristique de la Laine et de la Mode Verviers 20
- Vlaams Mijnmuseum Beringen 21
- Brouwerijmuseum Bocholt 22
- Maascentrum De Wissen Dilsen - Stokkem 23
- Museum van de Mijnwerkerswoning Eisdonk 24
- Nationaal Jenevermuseum Hasselt 25
- Continium - Discovery Center Kerkrade 26
- Steenkolenmijn Valkenburg 27

Industriecultuur in de Euroregio Maas-Rijn

Deze streek is het „Europa in het klein“, de drielandenregio rond Luik, Maastricht en Aken. De in 1976 opgerichte Euroregio Maas-Rijn omvat drie landen, drie talen en vijf streken met in totaal 3,9 miljoen mensen. Bezoekers ervaren hier een uitgesproken dicht en veelzijdig industrielandchap maar ook verschillende Europese culturen en levensstijlen op een beperkte oppervlakte.

Deze streek was ooit één der belangrijkste centra van de vroeg-industrialisering in Europa. Erts- en steenkoolmijnen, ijzer- en messingproductie, lakenindustrie, pottenbakkerijen...al deze handelsbedrijven bezaten reeds, voor de eigenlijke industrialisering, een Europese dimensie. Luik werd in de 19de eeuw de „Smederij van Europa“ genoemd. De fijnste lakens uit Monschau werden tot in de haren van Levante geëxporteerd. De pottenbakkerijproducten uit Langerwehe en Raeren vindt men bij opgravingen in geheel Europa terug.

Het huidige België zat vooral de technische ontwikkeling van Groot-Brittannië steeds dicht op de hielen. De uit Engeland afkomstige Williams Cockerill stichtte in Verviers en Luik machinefabrieken. Op die manier kwam het in Wallonië tot een ganse rij van technologische hoogstandjes zoals wolspinnerijmachine's, het eerste hoogovenbedrijf, de eerste stoomlocomotief van het continent. Deze nieuwe mechanische spinnerijmachine's en weeftoestellen vervingen snel de handarbeid in de textielproductie. Verviers, Eupen, Aken, Düren en Euskirchen werden snel de belangrijkste centra van de lakennijverheid. Toen het Ruhrgebied nog een landelijke idyllische omgeving was, werden er reeds in 1825 tweeduizend mensen tewerkgesteld in de grootste en modernste hoogovens in de omgeving van Luik. Ook de steenkoolnijverheid rondom Luik, in de Wurmstreek, ten noorden van Aken en in Nederlands-Limburg bloeide op vanaf begin der 19de eeuw. De vondst van kiezelzinkerts bij Kelmis zorgde voor een belangrijke zinkertsontginning. De ertsen werden daar maar ook in Luik en Stolberg tot zinkproducten verwerkt. Bij Mechernich werden er eind van 19de eeuw rond 3.000 mijnwerkers tewerkgesteld in één der grootste loodmijnen van Europa! Steenkoolmijnen, staal- en ijzerindustrie als textielindustrie bleven eerst nog in de 20ste eeuw de belangrijkste steunpilaren van de economie in de Euroregio Maas - Rijn. Deze traditionele industrietakken beleefden op het einde van de 20ste eeuw een terugval en spelen vandaag de dag nog amper een rol.

foto's

van de musea bereid gestelde foto's:

Depot Tuchwerk Aachen

Energeticon, li

Brouwerij Museum, 22 re

Norbert Knauf, 22 li

archieffoto's en fragmenten uit films:

4 li, 8 li + re, 14 li, 18 li, 20 re, 27 li

alle andere foto's: Harzheim, Heimbach

afkortingen:

de - deutsch

fr- französisch

nl - niederländisch

en - englich

Talrijke musea en gedenktekens zijn gebleven die de herinnering aan deze buitengewone industriegeschiedenis levendig houden. De grenzen hebben er juist voor gezorgd dat een groot aantal bezienswaardige musea gebleven zijn. Iedere streek wou zijn eigen geschiedenis bewaren en ook voorstellen. Een bijzondere aantrekkingskracht: juist de kleine getuigen van de voor- en vroegindustriële activiteiten, vooral aan grachten stromen gelegen, bieden een ongewone mengeling: industrielandschap omgeven van groen en water! Ook de ondergrondse mijnschachten, de mijnafvalbergen in het landschap, indrukwekkende industrie- en nijverheidsarchitectuur en musea met fascinerende tentoonstellingsstukken en in werking tredende machine's wachten op hun bezoekers in het drielandenpunt.

Ze zijn onderling voor een gedeelte met elkaar verbonden via speciale thematische route's. Op de eerste plaats komt de „Europese Route der Industriekultuur" (ERIH). Het toeristisch informatienetwerk over het industrieel erfgoed in Europa. Deze regionale Route Euroregio Maas-Rijn toont op 25 standplaatsen in Nederland, België en in Duitsland de veelzijdigheid van de industriegeschiedenis in deze grensgebieden. Op die wijze kan men zich interessante individuele bezichtigingstoeren tesamen stellen. Grensoverschrijdend is ook de „wolroute" die de standplaatsen – zowel musea als oude firma's – van de vroeger zeer beduidende textielindustrie met elkaar verbindt. Als voorproevertje kan men op de website van de wolroute kleine videoclippen bekijken en ook downloaden. De toeristische route „Route du Feu" in de belgische provincie Luik is een samensmelting van zes musea die op een bijzondere wijze de industriegeschiedenis van deze provincie illustreren.

„Verein der Industriemuseen in Euroregio Maas-Rijn", opgericht in 1998, is een samensmelting van rond 30 musea uit vijf regionen en heeft zich tot doel gesteld de veranderende geschiedenis van het rijke industriële erfgoed in deze streken duidelijk te stellen en de bezoekers in te lichten. Deze brochure van „Verein der Industriemuseen e.V." nodigt jullie uit grenzen te overschrijden en nieuwe doelen te ontdekken!

*Verdere informatie:
industriemuseen-emr.de
erih.net
wollroute.net
www.laroutedufeu.be*

*Uitgever:
Industriemuseen der Euregio Maas-Rhein e.V.
c/o Museum Zinkhütter Hof
Cockerillstraße 90, D-52222 Stolberg*

*Tekst en redactie : Gabriele Harzheim
grafische vormgeving : Elmar Heimbach*

De wereld van de communicatie

Toen Philipp Reis in 1861 het eerste telefoontoestel in het openbaar voorstelde, kon niemand voorzien welke sensationele ontwikkeling deze communicatietechniek zou teweeg brengen in de komende 150 jaar. Het " Fernmeldemuseum Aachen " toont de geschiedenis van deze techniek van de laatste honderd jaar. Telefonie , telegrafie, bovengrondse leidingen of kabels in de grond, communicatie via kabel of draadloos , versterkers et buizen of transistors...alle systemen zijn in originele toestand vertegenwoordigd. De inrichtingen zijn allemaal gebruiksklaar en bieden inzicht in het technische verloop.

Vooral de jonge bezoekers kunnen zich hier verbazen over de tijd vóór de handy hoe getelefoneerd en gecommuniceerd werd. Naast de zuivere techniek zijn ook de verschillende consumentendiensten van de laatste decennia vertegenwoordigd: omroepingen met verscheidene thema's, telefoongids in microfilmtechniek, versturen van telegrammen, storingsdienst enz...

Tijdens de rondleiding door de 360 m2 grote tentoonstelling zijn er ook schatten te bewonderen zoals telefoontoestellen uit de jaren 1900, oude telegrafiedruktoestellen of de steeds opnieuw door iedereen bewonderde serie mobiele telefoons; getoond wordt de ontwikkelingsgeschiedenis van de eerste onvoorstelbare grote toestellen over diverse generaties heen tot de hedendaagse mini-GSMs, voor iedereen vanzelfsprekend en uit het leven niet meer weg te denken.

Openingsuren:

Het museum staat open voor alle geïnteresseerde groepen; de toegang is gratis. Het bezoek zelf gebeurt onder de vorm van een rondleiding die ook gratis aangeboden wordt. Boeking kunnen telefonisch geregeld worden.

Fernmeldemuseum Aachen

Am Gut Wolf 9a

D - 52070 Aachen

tel. +49 241 9191148

fax +49 241 9191149

e-mail: info@fernmeldemuseum-aachen.de

www.fernmeldemuseum-aachen.de

Textielmachine's uit vorige eeuwen

De in 2003 opgerichte vereniging Lakenproducent Aken n.v. beheert sedert 2010 een depot met historische textielmachine's. De machine's stammen uit het bereik van vroegere spinnerijen, weverijen en lakenverwerkende bedrijven en zijn ondergebracht in een oude schuur die vroeger als spinnerij gebruikt werd. Er zijn bovendien ook handweef-toestellen, kammachine's en andere zeldzame voorwerpen uit vervlogen tijden te bewonderen uit de textielproductie. Een tentoonstelling in Aachen-Brand over spinnerij-techniek en zijn geschiedenis was van 2007 tot 2010 toegankelijk en zal nu - tesamen met delen van de ondergebrachte voorwerpen uit het depot - in de komende jaren opnieuw heringericht worden en een nieuwe tentoonstelling vormen.

Openingsuren:

*Het depot is in de regel open op dinsdag van 14 tot 17 uur
(telefonisch bevestiging vragen)*

Binnenkort zijn er ook groepsrondleidingen mogelijk op andere dagen.

Info: www.tuchwerk-aachen.de

Depot Tuchwerk Aachen

Kontakt:

Jochen Buhren +49 172 5645008

Herbert Schauer +49 172 2400247

De energie op het spoor

Energie beleven, de zintuigen openen voor nieuwe energie. In de historische gebouwen van de steenkoolmijn Anna II in Alsdorf ontstaat er tegen het einde van 2013 een belevenisgeoriënteerde tentoonstelling en een buitenschoolse studieplaats. De bezoekers nemen deel aan een tijdsreis door de geschiedenis en de toekomst van de energie. Tegelijkertijd is het ENERGETICON een informatiecentrum; het biedt plaats voor wetenschappelijke discussies en ruimte voor kleinen middelgrote ondernemingen uit de energiebranche. Het onder beschermd monument geplaatste machinegebouw is vandaag reeds een centrum voor evenementen en cultuur.

Bezoek:

Vanaf nu kan men reeds tijdens een 1 uur durende rondgang de historische transportbanden, de was - en omkleedruimtes en een natuurgetrouw nagebootste onderaardse steenkoolmijngang bezoeken.

Pedagogisch museumsprogramma:

Inspekteur Power - De energie op het spoor Leerlingen uit de basisschool kunnen met experimenten de wereld van de energie ontdekken. Duur ca 3 uur inclusief een pauze. (max 30 kinderen)

De wereld van de mijnwerker: Rondleiding in de onderaardse mijngang voor schoolklassen duurt 1,5 uur (max 30 kinderen)

Sporen van de steenkoolontginning op de weg naar school - structuurwijziging van een stad: Tijdens een wandeling door de stad ontdekken zowel kinderen van de basisschool alsook leerlingen uit het middelbaar onderwijs de betekenis van de steenkool voor Alsdorf. Duur ca 4 uur, weerbestendige kledij is vereist.

ENERGETICON

Konrad-Adenauer-Allee 7

D - 52477 Alsdorf

tel. +49 2404 59911 0

fax +49 2404 59911 19

e-mail: info@energeticon.de

www.energeticon.de

Papier - van alledaags produkt tot kunstobject

Het is overal aanwezig en er wordt meestal weinig aandacht aan besteed: in de school of in het beroepsleven als geheugen en overbrenger van informatie, in de winkels als verpakking van levensmiddelen, als aanplakbiljet op reclameborden, in het huishouden als kartonnen bord, tee- of koffiefilters, als poetsmiddel en niet alleen voor het zuiver maken van babybibbs, of eenvoudigweg als kunstobject-papier is tot op vandaag een van de belangrijkste cultuurdragers. De stad Düren met zijn betekenisvolle papierindustrie heeft een volledig museum gewijd aan deze materie.

Naast de textiel- en metaalindustrie speelde het materiaal „papier” in Düren een belangrijke rol en dat reeds enkele eeuwen. Het zachte water van de Rur was onontbeerlijk voor de produktie, niet alleen voor de fabricatie maar ook voor de aandrijving van de machines. In het jaar 1812 waren er in de regio Düren 17 papiermolens met in totaal 400 tewerkgestelden. In de tweede helft van de 19de eeuw werden er zelfs 3.000 arbeiders geteld in deze branche.

In het Dürens papiermuseum, gelegen achter het Leopold-Hoesch-Museum in het stadcentrum ervaren de bezoekers niet alleen iets over de interessante geschiedenis van het papier en de veelzijdigheid van deze materie maar kunnen ook na afspraak op bepaalde tijdstippen zelf de handen uit de mouwen steken en hun eigen papier vervaardigen. Een bijzonder hoogtepunt in het museum vormt de papierkunst.

*Rondleidingen en museumpedagogische aanbiedingen:
Groepsrondleidingen op afspraak (in de, en), op afspraak ook speciale
rondleidingen en workshops voor kinderen en jongeren (in de, en),
verjaardagen, actiedagen*

Openingsuren: Di- Zo 10-17 uur, Do 10-19 uur

Papiermuseum Düren

Wallstraße 2-8

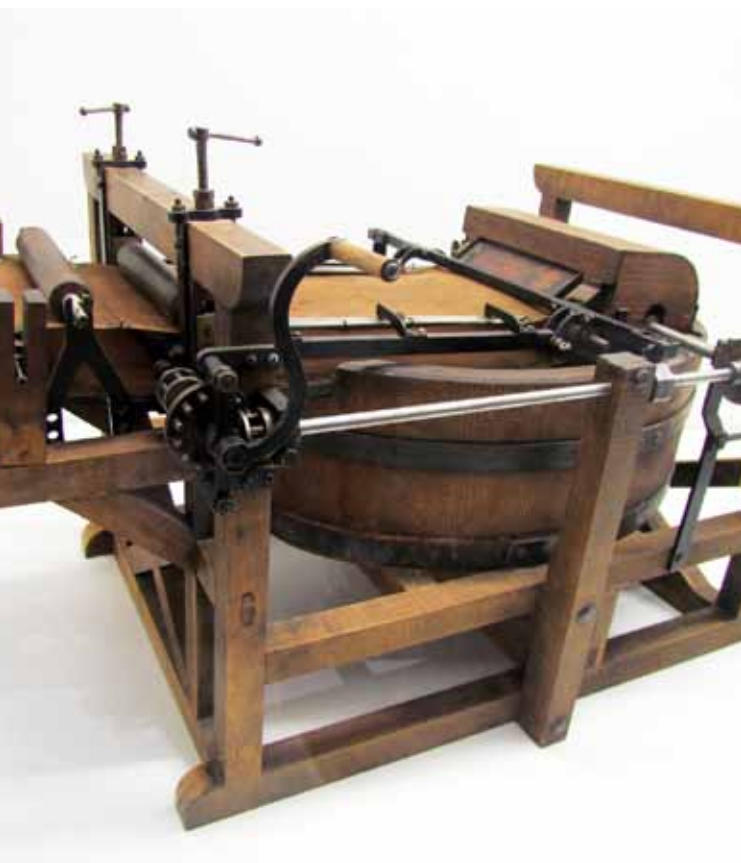
D - 52349 Düren

tel. +49 2421 252313

fax +49 2421 252560

e-mail: museum.dueren@t-online.de

www.leopoldhoeschmuseum.de

„Levensechte lakenfabriek“

Er hangt stof in de lucht, het ruikt naar smeerolie en wol. Koffiebekers staan vergeten naast de machines. Plotseling trilt de vloer. Kreunend zet zich de oude stoommachine in beweging, de fabriek komt onverwacht tot leven. De machtige wolkaarde kamt de wol los, spinmachines maken er gelijkvormige draden uit, automatische weefgetouwen donderen oorverdovend.... Wie de lakenfabriek Müller in Euskirchen betreedt, waant zich door een tijdsmachine verplaatst. In 1961 werd de fabriek eenvoudig gesloten - en bleef alles in deze toestand behouden.

In 1894 verwierf de lakenindustriël uit Euskirchen, Ludwig Müller, het gebouw. Het machinepark, aangekocht rond 1900, werd niet meer vervangen, zo ook de stoommachine uit het jaar 1903 niet. Bijna 60 jaar lang werd de firma op dreef gehouden. Het LVR - Industriemuseum nam 30 jaar later de gelegenheid te baat om de met motteballen ingelegde fabriek over te nemen en het werd sedert het jaar 2000 een museum, enig in zijn soort. Het gebouw werd uitvoerig gerestaureerd, het stof van tientallen jaren verwijderd, de machines hersteld. De overige uitrusting bleef zoveel als mogelijk onveranderd, inclusief de achtergelaten sigarettenspakjes en koffiebekers. Het resultaat: een levensechte lakenfabriek die nog funktioneert en eruit ziet zoals drie generaties voordien.

Rondleidingen en programma's:

Rondleidingen voor volwassenen (in de, fr, nl, en). Naargelang de leeftijd zijn er verschillende programma's: zoals poppenrondleiding, wolvilten, modelstoommachines laten werken, weven met natuurproducten, kinderverjaardagen. Het museumhotel Mottenburg biedt overnachtingen aan voor schoolklassen en jeugdgroepen.

Openingsuren: Di - Vr 10-17 uur, Za en Zo 11-18 uur

LVR-Industriemuseum Euskirchen Tuchfabrik Müller

5

Carl-Koenen-Str. 25 b

D - 53881 Euskirchen

tel. +49 2234 9921555

fax +49 2251 14880

e-mail: info@kulturinfo-rheinland.de

www.industriemuseum.lvr.de

Nostalgie op sporen

De snelheid is adembenemend: Met nauwelijks 20 kilometer per uur suist de spoorweg door het liefelijke landschap van de Selfkant. Het houten treinstel is goed gevuld. Conducteurs in mooie uniformen knippen de treinkaartjes met hun kniptang.

Een dergelijke nostalgische stoomtreinrondrit kunnen de gasten van de Selfkantbahn ook vandaag nog op vele zon- en feestdagen beleven. Sedert 1900 verbond de toenmalige 38 km lange spoorlijn het district Geilenkirchen, met zijn landelijke Selfkant, het revier Aken. Personenvervoer en goederen zoals steenkool, zand, aardappelen en na de tweede wereldoorlog ook suikerbieten werden hier vervoerd. Door de concurrentie van het straatverkeer zou dit spoorwegtraject in 1971 stopgezet worden. Dank zij de grote inzet van de vereniging „Interessengemeinschaft Historische Schienenverkehr e.V.“ kon de Selfkantbahn als museum gered worden.

Vandaag verbindt de nostalgische spoorlijn met een spoorbreedte van slechts 1 meter op een traject van 5,5 km Gillrath met Schierwaldenrath. In de grote halle in Schierwaldenrath kunnen op actiedagen historische spoorwegvoertuigen bezichtigd worden. Speciale tentoonstellingen vervolledigen deze show.

Aantrekkelijke extrarondritten lokken de bezoekers het ganse jaar door naar deze spoorweglijn: o.a. op Pasen en Pinksteren maar ook aspergetochten, ontbijttochten, een teddyberendag of een kinderfeest en heel speciaal zijn de St,-Niklaastochten op alle adventsweekenden.

Museumpedagogische aanbiedingen:

Extratochten voor families met kinderen (Teddyberendag), kinderrondleidingen.

Extratochten voor groepen kunnen geboekt worden.

Kleinbahnmuseum Selfkantbahn

Am Bahnhof 13 a

D - 52538 Gangelt

tel. +49 2454 6699

fax +49 2454 7245

e-mail: info@selfkantbahn.de

www.selfkantbahn.de

De veelvuldigheid van het Eifelwater

Het klattert, ruist en spuit; een buizensysteem brengt licht ruisend de bezoekers doorheen de tentoonstelling. Water is in zijn veevuldigheid een levenbrengend element, een energiebron, een landschapsvorm en een levensruimte. Dergelijke voorstelling nodigt uit om te experimenteren en wakkert de fantasie aan.

Het Water-Info-Centrum Eifel in Heimbach ligt in de onmiddellijke omgeving van de tweede grootste stuwdam van Duitsland. Het Eifellandschap met zijn stuwdammen vormt een hoogtepunt in de tentoonstelling van het Centrum. In aquariums en uitstalramen kunnen de bezoekers de veelvuldigheid van de levenswereld der inheemse wateren bewonderen en zich laten ontvoeren in de cultuurgeschiedenis van het water.

Museumpedagogische aanbiedingen:

De „Blauwe-Water-Klas“ houdt programma's klaar voor kinderen en jongeren met verschillende leeftijd.

Een uitgebreid labo evenals ruimtes om te experimenteren en microscopen worden ter beschikking gesteld.

Het hoogtepunt van het meerdere uren durend programma is een uitstap naar de rivier „de Rur“.

Rondleidingen voor groepen (de, fr) en programma's voor schoolklassen zijn dagelijks mogelijk van 8-18 uur (na afspraak).

Openingsuren: Di - Zo van 14-17 uur, iedere Zondag rondleiding om 14.30 tot 15.30 uur

Wasser-Info-Zentrum Eifel

Karl-H.-Krischer-Platz 1

D - 52396 Heimbach

tel. +49 2446 911 9906

fax +49 2446 911 9907

e-mail: info@wasser-info-zentrum-eifel.de

www.wasser-info-zentrum-eifel.de

Looderts uit de diepe mijngangen

Het is er koud, vochtig en duister. Het wordt de bezoekers snel duidelijk hoe het vroeger moet geweest zijn om looderts ondergronds te ontginnen. In totaal zijn de „diepe mijngangen" 2.450 m lang. Ongeveer 800 m mijngangen zijn opengesteld voor bezoekers in het kader van rondleidingen. De frisse temperatuur van 8 graden, geheel het jaar door, vereist een aangepaste kledij en vast schoeisel.

Reeds in de keltische en romeinse tijd werd er in de Eifel aan mijnbouw gedaan. In 1543 is de „mijnbouw Reischeid" reeds in oorkonden vernoemd. Na een periode van stilstand in de 18de eeuw werd de ontginning in de 19de eeuw weer opgestart met nieuwe technische en rendabele middelen. Tussen 1848 en 1920 werden er niet minder dan 13 ondergrondse mijngangen ontgonnen. De diepste schacht in de Eifel bereikte „auf Wohlfahrt" een diepte (Teufe) van 520 meter. In 1940 werd de ontginning van looderts in Rescheid definitief stilgelegd.

De zeer actieve dorpsvereniging Rescheid is erin geslaagd om samen met de steun van RWTH Aachen een mijn voor bezoekers open te stellen. Bovengronds kan in het „mijnhuis" een verzameling van mineralen en fossielen bezocht worden en een tentoonstelling over de regionale mijnbouwgeschiedenis. Het landschap in de onmiddellijke omgeving nodigt ook uit om via leerrijke wandelwegen (mijnbouwpad en geopad) zich te verdiepen in de geologisch-mijn-historische wetenschappen.

Museumpedagogische aanbiedingen: Groepen vanaf 8 personen: vooraf aanmelden Rondleidingen zijn mogelijk (in fr, nl, en, de en gebarentaal) speciale thematische rondleidingen en wandelingen in de omgeving

*Openingsuren: Dagelijks rondleidingen om 11, 14 en 15.30 uur
Het „mijnhuis" is dagelijks geopend van 10-16 uur*

Besucherbergwerk Grube Wohlfahrt

Aufbereitung II Nr. 1

D - 53940 Hellenthal - Rescheid

tel. +49 2448 911140

fax +49 2448 637

e-mail: Heimatverein.Rescheid@t-online.de

www.GrubeWohlfahrt.de

Magie van de letters

Willen jullie eens kennismaken met de „Zwarte Kunst" en zich overgeven aan de magie van de letters? Het drukkerijmuseum Weiss is de juiste plaats. Het moderne rondvormig gebouw, ingericht als firmamuseum, bevindt zich in de onmiddellijke omgeving van de productiehuizen van de drukkerij Weiss in Monschau-Imgenbroich.

Hoewel de geschiedenis van de familieonderneming Weiss, de grootste offset-drukkerij in de streek, op de voorgrond treedt in de tentoonstelling, biedt het museum ook veelzijdige inzichten in de geschiedenis van het schrift en de boekdrukkunst. Beginnend met de eerste drukpersen uit de geschiedenis vóór ongeveer 550 jaar tot en met de huidige moderne werkplaatsen uitgerust met computer. Talrijke originele machines uit de 19de en de 20ste eeuw tonen de rasante technische vooruitgang in deze sector.

Bezoekers kunnen ook de geheimen ontdekken van het drukken en het boekbinden. Wie er zin in heeft kan zelf ook een verzoekje wagen. Het drukkerijmuseum biedt ook interessante workshops aan met thema „Zwarte Kunst." Jongere bezoekers komen ook aan hun trekken. De talrijke museumpedagogische aanbiedingen maken ze vertrouwd met de kunst van het schrift en de boekdrukkunst. Er wordt ook een multimediaruimte ter beschikking gesteld voor seminaries, verdere ontwikkeling en voordrachten.

Rondleidingen en pedagogische aanbiedingen:

Iedere zondag zijn er rondleidingen voor de individuele bezoekers om 14 uur. Groepen op aanvraag. Workshops voor kinderen en volwassenen, congressen, voordrachten en kinderverjaardagen.

Openingsuren: Zo 13-16 uur, groepen op aanvraag

Druckerei Museum Weiss

Am Handwerkerzentrum 16

D - 52156 Monschau - Imgenbroich

tel. +49 2472 982982

fax +49 2472 982105

e-mail: Info@druckereimuseum-weiss.de

www.druckereimuseum-weiss.de

Fijnste wollakens en het fabrikantenleven

Aandachtig beklimmen de bezoekers de houten wenteltrap. Wondermooie gesneden voorstellingen tonen de lakenproductie van de 18de eeuw: het wassen en drogen van de wol, het spinnen en weven, het vollen en doekscheren alsook het zegelen van de afgewerkte stoffen.

Het rode huis in Monschau is een der mooiste gebouwen uit de tijd van de manufactuur en vroegindustrie van de lakenproductie. De voorname lakenfabrikant Johann Heinrich Scheibler bouwde het in 1760 en het toont de verschillende tijdperken van de behoeve burgerij en hun wooncultuur. Het was niet alleen een woonhuis maar tegelijkertijd ook kantoor en opslagruimte alsook een lakenwasserij en een verfruinte met bijbehorende spoelkanalen. Het huidige museum kan onder de vorm van geleide bezoeken bezichtigd worden.

De historische oudstad Monschau bezit nog andere representatieve gebouwen uit de bloeitijd van de textielindustrie, daterend uit de 18de en 19de eeuw. Hier werden waardevolle fijne wollen stoffen geproduceerd en uitgevoerd tot in Turkije en Rusland. Meerdere duizenden mensen uit de onmiddellijke omgeving vonden als fabrieksarbeider of door thuiswerk een tewerkstelling in de lakenproductie. Vandaag herinnert „Het Rode Huis Museum“ aan de vroegere glanstijd van de textielproductie in Monschau.

*Rondleidingen en openingsuren:
(Bezoek enkel met geleide rondleidingen)*

*Van Goede Vrijdag tot 30 november:
Di - Zo telkens om 10, 11, 14, 15 en 16 uur*

Stiftung Scheibler
Museum Rotes Haus Monschau

Laufenstraße 10

D - 52156 Monschau

tel. +49 2472 5071

fax +49 2472 9877604

e-mail: rotes-haus@t-online.de

Burchtridders en oude ambachten

Hoog boven de hoekige oudstad Stolberg troont de stolbergse Burcht bestaande uit felgrijze kalksteen. In het voorste gedeelte van de burcht, onmiddellijk voorbij de hoofdpoot bevindt zich de ingang tot het streek- en ambachtmuseum. Ter gelegenheid van speciale aktiedagen en burchtfeesten worden de bezoekers hier ontvangen met een aangename geur van fris geroosterde koffie. Hier kan men toekijken, zelf mee aanpakken of uitproberen! In de oude koffiebranderij nodigt een mooi gedekte koffietafel uit om er een beetje te vertoeven. In de verschillende historische werkplaatsen zoals een houtatelier, een smidse of een messingdrukkerij kunnen de bezoekers mee over de schouder kijken van de ambachtsslui bij de uitvoering van hun werk. Het zware werk van de wasvrouwen wordt duidelijk in de oude historische wasserij. De bezoekers kunnen ook leren hoe zeep wordt geproduceerd. De verzameling fossielen brengt de bezoeker in de onderwereld van de burcht waar de mijnbouw als thema voorgesteld wordt. Het museum biedt ook jaarlijks wisselentoonstellingen aan.

Het museum, uitgebaat door een actieve vereniging, is natuurlijk ook sterk verbonden met de burcht. In de warmere jaargetijden worden hier ook iedere het eerste en derde weekend van iedere maand de „Burchtridders” (belangengemeenschap Stolberg in de middeleeuwen) actief en doen de kruidtuin weer opleven. Voor de kleinste bezoekers bestaan er ook speciale rondleidingen. Bovendien kunnen ook kinderprogramma's en kinderverjaardagen geboekt worden.

Openingsuren:

Zaterdag, Zondag, feestdagen 14-18 uur en na telefonische afspraak

Museum in der Torburg

Luciaweg

D - 52222 Stolberg

tel. +49 2402 82250

fax +49 2402 81720

e-mail: info@museum-torburg.de

www.museum-torburg.de

Messing, Zink en fijne naalden

Het grote ogenblik is aangebroken. Geboeid kijken kinderoogen naar de vorm. Er wordt juist een messingmuntstuk gegoten. Messing en zink beheersen het grootste deel van de tentoonstelling in Zinkhütter Hof te Stolberg, het museum voor industrie-, economie- en sociale geschiedenis regio Aachen. Vooral het „kosmopolische metaal“ zink toont zijn volledige gamma aan gebruiksmogelijkheden.

Koper, messing en zink hebben enorm bijgedragen aan de economische bloei van de stad Stolberg, gelegen aan de rand van de Eifel. In het oudste stadsgedeelte van Stolberg kan men nog de mooie uit de 18de en 19de eeuw daterende koperhoevetjes zien. Rond 1700 waren er reeds 40 koperslagers die tesamen ca 1000 ton koper verwerkten. Door koper te mengen met Galmeiererts, rijk aan zink, ontstond messing, de exportschlager van Stolberg. Speciaal uit de draad-productie ontwikkelde zich ook een andere economische tak met wereldfaam: de naald- en garenindustrie.

In het forum, een buitenschoolse studieplaats, kunnen de bezoekers in het atelier voor geschiedenis zich op een interactieve reis begeven doorheen het tijdperk van de industrialisatie. Ernaast is er het atelier van de toekomst met een parcours voor jongeren met tot doel de eigen talenten en waarden te ontdekken. De werkplaats der toekomst, geïntegreerd in het leerplan van de scholen, ondersteund de scholieren in hun proces naar een beroepskeuze.

Rondleidingen en pedagogische programma's:

rondleidingen voor volwassenen in het de, fr, en.

Speciale programma's voor schoolklassen, vakantieprogramma's, kinderverjaardagen, nacht van de dwergen met een rally en knutselen.

Openingsuren: Di - Vr 14-17 uur, Za 14-18 uur, Zo 10-18 uur

Museum Zinkhütter Hof

Cockerillstraße 90

D - 52222 Stolberg

tel. +49 2402 903 130

fax +49 2402 903 1315

e-mail: zinkhuetter-hof@museumstolberg.de

www.zinkhuetterhof.de

Pottenbakkerijkunst in de burcht

Idyllisch ligt de oude waterburcht van Raeren, uit de 15de eeuw, aan de samenvloeiing van de Iter- en Periolbeek. Sedert 1963 verbergt deze architectonische schat het pottenbakkerijmuseum van Raeren binnen zijn muren. Een unieke tentoonstelling over de langdurige pottenbakkerijtraditie uit de streek.

Af en toe zijn er nog oude vloertegels of dakpannen te zien in de oude boerderijen rondom de Duits-Belgische grensstreek afkomstig uit de produktie van Raeren. Vooral de Raerense steen- pronk- en gebruiks-keramiek is beroemd en was in vele huishoudens aanwezig van de 15de tot de 19de eeuw. Tesaamen met de Rheinische produktieplaatsen in Siegburg, Frechen, Westerwald en Langerwehe vormde Raeren het middeneuropees centrum van de pottenbakkerijkunst en exporteerde zijn waren over de ganse wereld.

In het museum wordt het ingewikkelde proces van de pottenbakkerij aanschouwelijk gemaakt. Verbaasd staat men voor het opgestapelde inwendige van een bodemprofiel, die het keramiekafval van de laatste honderden jaren prijs geeft. Natuurlijk zijn ook de verschillende produkten te aanschouwen: kruiken, potten, borden, schalen... Bezienswaardig is bovendien de sedert 1995 bestaande verzameling hedendaagse keramiek. Ook de praktijk ontbreekt niet: in de pottenbakkerijwerkplaats wordt de kunst van het potten bakken uitvoerig gedemonstreerd. Wie zin bekomen heeft om nog meer te ervaren, moet in ieder geval de jaarlijkse euregio pottenbakkerijmarkt bezoeken.

*Rondleidingen in de, fr, nl (ca 90 min.) op aanvraag (max 25 personen)
pedagogische programma's en speciale rondleidingen
(bv buiten de normale openingsuren) op afspraak*

Openingsuren:

Di - Zo van 10 tot 17 uur, Ma gesloten

Töpfermuseum Raeren

Burgstraße 103

B - 4730 Raeren

tel. + 32 87 850903

fax + 32 87 850932

e-mail: info@toepfereimuseum.org

www.toepfereimuseum.org

Werken met vuur en steen

In een zijdal van de Maas bij Amay bevindt er zich in een vroegere smidse van een kalkgroeve een tentoonstelling „Meesters van het vuur“. De bodemschatten van de streek waren de basis voor een uitgesproken industrie: kalksteen, aluinleistein, klei of zwavel werden door middel van het vuur ontbonden, gebrand, geoxideerd, geroosterd. De arbeid in de tegelfabrieken, kalkovens en de aluinhoogovens of de mijnen brachten de mensen zowel hun loon en brood alsook niet zeldene ziektes.

Originele voorwerpen, ensceneringen, multimedia-eenheden en experimentele bereiken worden door de „Meester van het vuur“ voorgesteld: Arbeiders en vakmensen die de grondstoffen vormden en bewerkten vormden de basis van de waalse industrie. Niet alleen de verwerkingsprocessen worden getoond maar ook het zware leven van de tewerkgestelden en hun armzalige onderkomens.

Van de theorie naar buiten voor de praktijk: direkt naast de smidse bevindt zich de intussen stilgelegde kalkgroeve met de imposante kalkoven. Net zoals vroeger wordt nog steeds in de nabijgelegen steengroeven gewerkt waar gedurende de week de vrachtwagens hun zware lading transporteren naar de moderne werkplaatsen van de „Meester van het vuur“.

Rondleidingen:

Bezichtiging met audiotostreamen in nl, fr, de, en.

Rondleidingen zijn het ganse jaar na afspraak mogelijk.

Wandelingen in de omgeving en bezichtiging van de kalkgroeve en de kalkoven zijn ook boekbaar

Openingsuren;

Van 1 april - 31 oktober: tijdens de weekends - en feestdagen - en schoolvakanties 10-18 uur

Les Maîtres du Feu

Rue de Bende 5

B - 4540 Amay

tel. +32 85 240417 oder 85 31 44 48

fax +32 85 314958

e-mail: tourism.info@amay.be

www.laroutedufeu.be

Onderduiken in de ondergrondse wereld

Reeds in het jaar 1125 werd in de Maasstreek de „zwarte aarde“, beter bekend als steenkool, opgegraven. Dit lag aan de basis van de vooruitgang voor de Luikse „Europese Ijzersmederij“. Ook de beste mijnen werden op een bepaald ogenblik niet meer winstgevend. De laatste mijn uit het revier „Argenteau-Trembleur“ sloot in 1980. Een bijna 500-jarige geschiedenis, die reeds gestart was in de 17de eeuw met het ontginnen van de steenkoolvoorraden, ging teneinde. In 1970 werden door de ca 680 mijnwerkers nog 232.000 ton steenkool aan het daglicht gebracht.

Vandaag worden opnieuw mensen voorzien van werkkledij en helm ondergronds gebracht. Er komt geen handenarbeid meer aan te pas en niemand moet nog zwetend het „zwarte goud“ naar boven brengen. Ze bezoeken het mijnmuseum dat nog overwegend in de originele toestand bewaard is gebleven. Ook een bezoek aan de sorteerplaats en de steenkoolwasserij behoort tot het programma. De bezoekers beleven de bijzondere atmosfeer die in de mijnen heerste en ontdekken het ontberingsrijke arbeidersleven van de mijnwerkers „les gueuls noirs“(de zwarte gezichten). In het begin brengt een filmvoorstelling op een fascinerende wijze de geschiedenis van 300 miljoen jaren steenkool. In het vengronds steenkoolmuseum kunnen de bezoekers zich door 800 jaar steenkoolindustrie laten rondleiden. In Blegny vinden families met kinderen talrijke attracties zoals speelplaatsen, een minizoo alsook de mogelijkheid om met een kleine trein de omgeving te verkennen of een bootstocht naar de stad Luik te maken.

*Museumpedagogische aanbiedingen en rondleidingen
Er worden talrijke programma's aangeboden voor groepen
(Jeugdigen en volwassenen). Rondleidingen in fr, nl, de, en.*

Openingsuren: zie homepage

Blegny-Mine

Rue L. Marlet 23

B - 4670 Blegny

tel. +32 4 3874333

fax +32 4 3879828

e-mail: domain@blegny.be

www.blegnymine.be

Expeditie in het steentijdperk

In de omgeving van het dorp Ramioul in de gemeente Flémalle aan de Maas vonden waalse ontdekkers in het begin van de jaren 1900 een grottenstelsel in het kalkgesteente van de streek. De botanische en archeologische vondsten in deze grotten zijn van onschatbare waarde.

Bezoekers kunnen aan de rand van de Grotten van Ramioul onderduiken zoals met een soort tijdsmachine in een prehistorisch tijdperk. De vage voorgeschiedenis van onze voorouders wordt hier weer levendig voorgesteld. Via de multi-mediawereld van het interactief museum wordt onze voorgeschiedenis weer aanschouwelijk gemaakt. Men begeeft zich in virtuele landschappen, ontdekt archeologische vondsten, wandelt op de sporen van vroegere jagers, verzamelaars en langs de prehistorische landbouwers.

In het prehistorisch belevenisdorp kunnen de bezoekers gereconstrueerde hutten en ateliers uit het steentijdperk betreden en zelf actief deelnemen: vuurstenen bewerken, stenen slijpen, potten uit aardewerk vervaardigen of het als boogschutter proberen. Sommigen kunnen een licht opsteken bij het verzoek om met eenvoudige middelen vuur te maken: Het leven van onze voorouders was niet „primitief“ maar vergde een grote kennis van de natuur en een groot ambachtelijk talent.

Museumpedagogische aanbiedingen:

Er worden talrijke museumpedagogische programma's aangeboden voor verschillende leeftijdsgroepen vanaf 1,5 uur en ook meer actieve werkzaamheden.

Openingsuren: zie homepage

Préhistosite des Ramioul

Rue de la Grotte 128

B - 4400 Flémalle

tel. +32 4 275 49 75

fax +32 4 275 71 23

e-mail: info@ramioul.org

www.ramioul.org

De metaalwereld

De ruimte is donker, het ruikt naar metaal en roet. Men is teruggebracht in het Luikse van de 18de en 19de eeuw. De oudste hoogoven van België uit 1693 staat hier terug opgebouwd. Zo dadelijk zal schijnbaar de berijdende meester, de zaakvoerder van het bedrijf, de ruimte betreden en zijn werklui de nodige richtlijnen geven om de hoogovens te voorzien van de nodige ijzererts, steenkool en kalk.

Hier in het huis van de metaalindustrie, gelegen op een oud industrieterrein van de stad Luik, zijn op 2.500 kwadraatmeter oppervlakte nog veel andere thema's te zien zoals metaalverwerking en voorlichtingstechniek. Liefhebbers van oude stoommachine's kunnen even goed aan hun trekken komen als computerfreaks of nieuwsgierigen die liever in de geschiedenis duiken van de gas - en de aardolieontginning. Natuurlijk is er ruimte gewijd aan de familiedynastie van de Cockerills die duidelijk hun stempel gedrukt hebben op de Luikse industriegeschiedenis.

Rijk ijzererts en de aanwezigheid van steenkool evenals de Maas als gunstige „waterweg" hadden de stad Luik reeds in de middeleeuwen tot een van de belangrijkste „metaal-smederijen" van Europa laten worden. De stad Luik werd ook wereldberoemd door de engelse machinebouwer William Cockerill die in 1807 er een machinefabriek oprichtte en die nu in het museum door een enorm standbeeld wordt vertegenwoordigd.

Rondleidingen en aanbiedingen: Rondleidingen in het de, fr, nl, en rondleidingen voor schoolklassen en rally's in meerdere spraken

Openingsuren:

Ma - Vr 9-17 uur, Za en Zo van 1 april tot 31 oktober: 14-18 uur

La Maison de la Métallurgie et de l'Industrie de Liège

Boulevard Raymond Poincaré 17

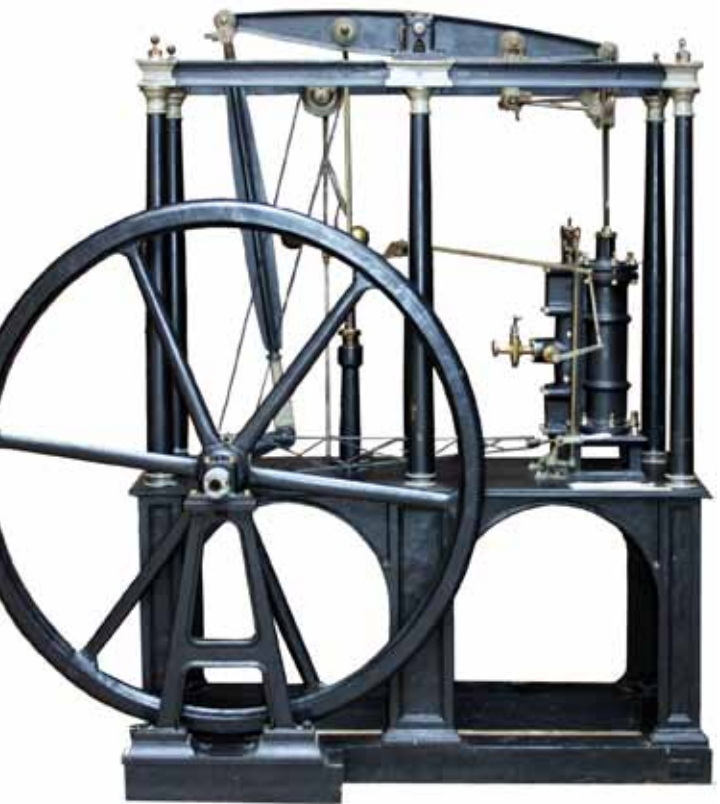
B - 4020 Liège

tel. +32 4 342 6563

fax + 32 4 344 7023

e-mail : info@mml.be

www.mml.be

Geschiedenis op wielen

Wie houdt van draaiende wielen is hier in het paradijs! Het „Transportmuseum" te Luik, gelegen in het staddeel Vennes-Fétinnes, stelt om en bij de 40 verkeersmiddelen ten toon en dat op een oppervlakte van 3.500 m² in een vroeger busdepot. Te zien zijn o.a. taxis, van paarden getrokken trams, trolleybussen, autobussen en onderhoudsvoertuigen. Veel objecten, gered van verschroming, worden nu liefdevol gerestaureerd aan het publiek voorgesteld.

De sterk geïndustrialiseerde regio Luik was reeds in de 19de eeuw goed toegankelijk door middel van allerhande verkeersmiddelen. De stad was reeds in 1835 verbonden met de hoofdstad Brussel door de continentaaleuropese langeafstands-spoorlijn. De steden Aken en Luik verkregen daardoor onmiddellijke toegang tot de belangrijke noordzeehaven Antwerpen en de Rijn. De verstedelijking in de streek vereiste nieuwe verkeersmiddelen. Veel arbeiders konden hun werkplaatsen niet meer te voet of per fiets bereiken en waren op het openbaar vervoer aangewezen. (trams en later bussen).

Het transportmuseum, opgericht in 1985, bezit naast de historische voertuigen uit de periode 1875-1977 ook nog andere schatten zoals een verzameling oude borden van bestemmingsoorden, uniformonderdelen en munttoestellen.

Rondleidingen en andere aanbiedingen:

Rondleidingen met audiogids in nl, fr, de, en speciale rondleidingen en aanbiedingen voor schoolklassen en jeugdgroepen. Er worden ook ruimtes te huur aangeboden voor organisaties

Openingsuren:

Maart - November: Ma - Vr 10-17 uur, Za, Zo en feestdagen 10-18 uur

Musée des Transports en commune du „Pays de Liège“

Rue Richard Heintz 9

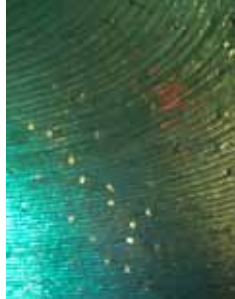
B - 4020 Liège

tel. +32 4 3619419

fax +32 4 3440291

www.musee-transport.be

Kristalglas in een oud klooster

Voor de poorten van Seraing, gedomineerd door de reusachtige intussen meestal stilgelegde industriebedrijven, ligt aan de rechter Maasoever een prachtig architectonisch meesterwerk: het vroegere cisterciënzerklooster Val Saint Lambert. Bijna 800 jaar leefden en werkten hier de cisterciënzermonniken, ontgonnen het land, gaven opleiding aan de landbevolking over fruit - en veeteelt en kommerden zich om hun zieleheil. Het einde kwam met de Franse revolutie en de daarmee verbonden opheffing van het klooster in 1796. Pas in 1826 werd er nieuw leven geblazen in het historisch Ensemble: De chemicus M. Kemlin en de ingenieur M. Lelièvre stichtten de „Glasmanufactuurvennootschap Val Saint-Lambert“. De gebouwen werden verder uitgebreid en er kwam zelfs een eigen arbeiderswijk.

Vandaag begint de rondleiding door het museum in een filmzaal met een indrukwekkende tijdsreis doorheen de vroegere glasproductie. Aansluitend zijn er in moderne tentoonstellingsruimte's ongeveer 250 exclusieve glasproducten en fantasievolle glaskunstwerken te bewonderen.

Bezoekers kunnen tijdens de rondleiding de glasblazers bezig zien tijdens de zeer warme arbeid, de graveerders die met diamantslijpers millimeterwerk verrichten of de polijsters die de eindafwerking verzorgen. In de verkoopruimte wordt pas duidelijk welk een veelvoud aan kunstvolle glasproductie Val Saint Lambert te bieden heeft.

Rondleidingen:

De kristalglasmanufactuur is enkel met rondleidingen te bezoeken. De rondleidingen starten aan het kasteel om 10, 11.30, 14 en 15.30 uur en duren 1 uur.

Rondleidingen voor groepen (minimum 15 personen) in fr, de, nl, en het hele jaar door op aanvraag. Er worden speciale rondleidingen voor schoolklassen aangeboden.

Openingsuren:

*2012: dagelijks vanaf 31 Maart tot 4 November 10-17 uur
groepen: dagelijks 9-17 uur*

Val St. Lambert - Cristal Discovery

Val St. Lambert

Esplanade du Val

B - 4100 Seraing

tel. +32 4 330 36 20

fax +32 4 330 36 29

e-mail: info@cristaldiscovery.be

www.cristaldiscovery.be

Wereld van de wol en de mode

Verviers aan de Weser straalt vandaag de dag nog steeds de charme uit van een oude industriestad. In de 18de eeuw werden er hier reeds wolstoffen vervaardigd. In de 19de eeuw ontstond er een koopmansgilde met een 100-tal fabrikanten die veel arbeiders en handwerkers zoals scheerders, ververs en vollers tewerk stelden. De engelse machineconstructeur William Cockerill vervaardigde voor de plaatselijke firma Biolley-Simonis de eerste wolspinnmachine op het continent en veroorzaakte daardoor de „Industriële Revolutie“ van de wolspinnerij in Verviers en dat kort voor de 19de eeuw. In 1850 waren er rond 18.000 arbeiders in de wolindustrie tewerk gesteld. In 1854 waren reeds 143 dampmachines voor deze branche in gebruik! De stad ontwikkelde zich verder ook tot een centrum voor het wolwassen. Vandaag zijn er nog slechts weinig bedrijven in de textielsector actief.

Het toeristisch centrum van de wol en de mode (TCWM) is ondergebracht in een voormalig manufaktuurgebouw voor wolstoffen uit de 19de eeuw. De bezoekers kunnen er de geschiedenis van de wol, van de draad tot het stuk stof, beleven aan de hand van originele machines, complete ateliers en lokaalinsceneringen. Dat is nog niet voldoende. Het museum ontvoerd de bezoekers ook in de geschiedenis van de mode. Er start een wandeling „Op naar de wolstad“, die loopt langs de historische gebouwen en oude opgestelde textielmachines.

Rondleidingen en aanbiedingen:

Audiogidsen voor individuele bezoekers in nl, fr, de, en

Rondleidingen en stadbezoeken voor groepen in nl, fr, en

speciale aanbiedingen voor kinderen en schoolklassen in fr

Openingsuren:

Di - Zo 10-17 uur, gesloten op 25 Dec en 1 Jan

Centre Touristique de la Laine et de la Mode

Rue de la Chapelle 30

B - 4800 Verviers

tel. : +32 87 30 79 20

fax : +32 87 31 20 95

e-mail : info@aqualaine.be

www.aqualaine.be

Monumenten van de steenkool

Ten noorden van het aanschouwelijk oord Beringen verheffen zich vrijblijvend de mijntorens en de mijninstallaties van het huidige vlaamse mijnmuseum. De Limburgse mijngeschiedenis is relatief van korte duur geweest. In 1901 werd de eerste steenkool uit de Kempense ondergrond aan het daglicht gebracht. In 1992 sloot de laatste Limburgse steenkoolmijn zijn deuren in Zolder.

Het huidige vlaamse mijnmuseum herinnert aan deze grootse tijden van de regionale mijnindustrie. De gasten ontvangen naast een stemmingsvolle inleidingsfilm een vakkundige ondergrondse rondleiding in een bezoekerstunnel. Een schaalmodel van een steenkoolmijn brengt het vroegere onderaardse leven en werken weer tot leven door middel van een klank en lichtspel. In een van de gebouwen is er vandaag een bezoekerscentrum ingericht met een tentoonstelling over de mijngeschiedenis in de streek. De omgeving is ook zeer beindruckend. Er zijn verschillende fotomotieven: produktiematerieel, steenafval, kolenvasserij, spoorwegennet met uitgerangeerde wagons die langzaam door de natuur overwoekerd worden, de nabijgelegen arbeiderswijk of de mijnwerkerscathedraal en zelfs een moskee. Men zou er de tijd voor nemen om op eigen vuistje of met een vakkundige rondleiding de onmiddellijke omgeving te verkennen. Wie tussendoor een pauze wil inlassen, kan in het gezellige museumcafé genieten van een belgisch biertje of een goede kop koffie.

Rondleidingen / Aanbiedingen:

Speciale rondleidingen voor kinderen en jeugdgroepen; arrangementen voor groepen met bezichtiging van het museum, wandelingen en rondritten in de omgeving. Rondleidingen in nl, fr, de, en na afspraak.

Openingsuren:

Voor groepen na afspraak; voor individuele bezoekers:

Ma - Vr om 11 en 14 uur, WE en zomervakantie om 11, 13 en 15 uur

Vlaams Mijnmuseum

Koolmijnlaan 201

B - 3582 Beringen

tel / fax: + 32 11 45 3025

Boeking: +32 11 43 1117 of +32 11 42 1552

of Beringen@toerismevlaanderen.be

e-mail: vlaasmijnmuseum@skynet.be

www.steenkool.be

De wereld van de brouwkunst

Bierdrinkers die het schuimende gerstenat inkopen in de grote duitse levensmiddeldiscounts kennen de Martensbrouwerij. Zelden kent iemand de plaats waar dit bier geproduceerd wordt. In de belgische provincie Limburg, niet ver van de nederlandse grens, ligt het kleine oord Bocholt. Hier is de bakermat van de Martensbrouwerij met een bezoekercentrum en het grootste brouwerijmuseum van Europa met een oppervlakte van 4000 m².

De huidige brouwerij bestaat reeds sedert 1758 en wordt als familiebedrijf gerund en dat reeds door de achtste generatie. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de oudste voorwerpen van deze imponerende verzameling brouwerijbenodigdheden dateren uit het midden van de 18de eeuw. Bezoekers kunnen zich op een tijdsreis begeven doorheen de wereld van de brouwkunst. Via reeds lang opgegeven kleine brouwerijwerkplaatsen bereikt men snel de eigenlijke industriële bierproductie. Brouwerijgeschiedenis en anekdoten rondom het bittere vocht worden levendig. Grotere groepen en gezelschappen vinden hier ook de passende atmosfeer om feesten te organiseren. Ligt er nog iets korter bij dan om in een nog werkende brouwerij ook eens het gerstenat te proeven met de reuk- en smaakzintuigen. In de brouwerijgastronomie is dat allemaal mogelijk. Wie het geheim van vers getapt bier wil leren kennen, is in ieder geval in Bocholt aan het juiste adres.

*Rondleidingen zij het ganse jaar mogelijk, na afspraak. Boeking
kunnen via de toeristische dienst van de gemeente Bocholt onder
tel. +32 89 201921 of e-mail : toerisme@bocholt.be*

Openingsuren:

*In de maanden juli en augustus, dagelijks 13-18 uur, rondleidingen
starten ook dagelijks om 13 uur en 15 uur en duren ca 75 minuten.*

Bocholter Brouwerijmuseum

Dorpsstraat 53

B - 3950 Bocholt

tel. +32 89 481676

e-mail: p.martens@pandora.be

www.bocholterbrouwerijmuseum.be

Levensader Maas

Aan de rand van het dorp Dilsen - Stokkem, aan een zijarm van de Maas gelegen, leunen de moderne gebouwen van het bezoekers centrum „De Wissen“ direkt aan tegen de maasdijk. Van het eigenlijke rivierlandschap buiten komen de bezoekers terecht in een speels opgevatte schouw binnen die handelt over de regionale levensader „de Maas“.

Door middel van film en beelden worden de verschillende landschappen, die de rivier op haar weg naar het noorden doorkruist, getoond. Door duikersbrillen kunnen de bezoekers zich optisch op de rivierbodem begeven en verschillende vissoorten ontmoeten. Wie het waagt, kan zich door een tunnelhindernis wringen en ervaren hoe een vis zich moet voelen in de Maas wanneer hij door de dichte plantengroei of door een sluis zwemt. Wie het liever iets luchtiger heeft, die kan in een audiozaal een helicoptervlucht over de Maas aanschouwen.

Een bijzonder ambacht uit de Maasstreek vormt het hoogtepunt in de tentoonstelling: de vlechtkunst. De vlechters verwerkten meestal de buigzame wilgentwijgen van de knotwilgen om er korven en meubels uit te vervaardigen. In het korvenvlechtersmuseum wordt deze oude ambachtskunst niet enkel door middel van talrijke voorwerpen en historische foto's aanschouwelijk gemaakt maar ook ter plaatse wordt deze ambacht gedemonstreerd en verklaard.

Museum pedagogische activiteiten: rally voor schoolklassen in nl, fr, de

Openingsuren:

Oktober - Maart: 9-12 en 13-17 uur, Zon- en feestdagen 13-17 uur

April, Mei, Juni, September: 9-12 en 13-17 uur, Za en Zo 13-17 uur

Juli en Aug.: 9-17 uur, Za en Zo 10-12 en 13-17 uur, feestd. 13-17 uur

Maascentrum De Wissen

Maaspark

B - 3650 Dilsen - Stokkem

tel. + 32 89 75 21 71

fax + 32 89 75 21 72

e-mail: info@dewissen.be

www.dewissen.be

Het mijnwerkersleven van 90 jaren geleden

De vroegere mijnwerkerswijk in Eisden met de huisjes in een speelse stadstuinarchitectuur uit de jaren 1920 is een kunstwerk. Eén van deze huisjes heeft nog steeds zijn bijzonder interieur. Bij het binnengaan voelt men zich 80 jaar teruggeplaatst in de tijd. Het bezit een complete binnenhuisinrichting uit de jaren 1920 tot 1930. In de keuken staat er nog een kachel die met steenkool of hout gestookt werd en in de woonkamer ontbreekt de coach met een gehaakt dekontje niet en de zware buffetkast met het zondags porcelein ook niet. Een computer en e.d. zal men er wel niet tegen komen.

De gidsen vertellen boeiende verhalen over deze periode daar ze die meestal zelf nog beleefd hebben: het leven van de mijnwerkers, de onderlinge samenhang in de wijk en vooral de bonte mengeling aan nationaliteiten, die hier - op zoek naar werk - een onderkomen vonden. Toen de belgische Staat het ontginnen van de steenkool aanmoedigde in de Limburg, ontbraken de nodige vakarbeiders en mijnwerkers. Op die manier werden Duitsers, Italianen, Fransen zelfs ook Polen, Tsjechen en Hongaren aangeworven. Ze brachten in de jaren 1920 hun eigen cultuur en talen mee. In de loop van de jaren ontwikkelde zich een typische wijkmentaliteit met een eigen „straattaaltje" die iedereen verstond. De nakomelingen van deze inwijkelingen hebben ondertussen een vereniging gesticht in dit mijnwerkersdorp tesamen met een museum inclusief een eigen archief.

Rondleidingen:

Rondleidingen in nl, de, fr, en. Schoolklassen, Rondleidingen en rondritten naar de vroegere mijnwerkersgebouwen op aanvraag.

Openingsuren:

April tot en met September: Za en Zo 14-18 uur

Oktober tot en met Maart: Zo 14-18 uur

Museum Mijnwerkerswoning

Marie José-Straat 3

B - 3630 Maasmechelen - Eisden

Anfragen unter:

V.V.V Maasmechelen

tel. / fax: +32 89 76 98 88

www.erfgoedeisden.be

Genieten met traditie: De Belgische Jenever

Graan is niet alleen goed voor het bakken van brood. In het Nationaal Genevermuseum in hartje stad Hasselt toont men het verhaal van de Belgische jenever. In een oude stokerij illustreert men de ontwikkeling van graankorrel tot lekkere borrel.

In hun zoektocht naar het eeuwige leven ontdekten de middeleeuwse alchemisten bij toeval „gebrande wijn“, de voorloper van jenever. Door de geneeskrachtige en roesverwekkende eigenschappen werd deze drank in de 16de eeuw enorm populair. De Belgische jeneverindustrie kende haar hoogtepunt in de 19de eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw. Zowel arm als rijk lustte deze drank.

Paradepaardje van het museum is de intacte 19de eeuwse stookinstallatie, uit een voormalige jeneverstokerij in het Waalse Géromont-Malmédy. Deze beschermde en gerestaureerde installatie wordt nog steeds gebruikt om er jaarlijks 1000 liter van de museumjenever in te stoken. De jeneverwereld : borrelglasaes, jeneverstoppen en flessen, affiches voor en tegen jenever en alcohol, gadgets en andere promotiemiddelen uit de glorieertijd laten aanvoelen wat jenever betekende voor de landbouw , economie en samenleving.

Het gezellige degustatielokaal bezit een beindruckend assortiment bestaande uit meer als 130 Belgische graanjenever. Je bezoek sluit je dan ook af met een heerlijk proevertje. Het nationaal Genevermuseum organiseert ook regelmatig tentoonstellingen, degustaties en andere activiteiten.

*Rondleiding met gids kan je boeken bij Toerisme Hasselt:
tel +32 11 23 95 42*

Openingsuren:

1 April - 31 Oktober: Di - Zo 10-17 uur

1 November - 31 Maart: Di - Vr 10-17 uur, Za en Zo 13-17 uur

Gesloten op maandag

Nationaal Jenevermuseum

Witte Nonnenstraat 19

B - 3500 Hasselt

tel. 32 11 23 98 60

e-mail: jenevermuseum@hasselt.be

www.jenevermuseum.be

Ontdekkingsreis doorheen de wetenschap en de techniek

Het Discovery Center Continium te Kerkrade verenigt het beste van een wetenschappelijk centrum en een museum: Het is een ontdekking-centrum. Jong en oud ervaren er hoe de wetenschap en de techniek hun dagelijks leven beïnvloedt, vandaag, in het verleden en ook in de toekomst.

Het start in het Time Warp Theater met een spannende tijdsreis doorheen de wereldgeschiedenis van de oerknal tot op vandaag. In de Explore Zone staat het dagelijkse leven centraal: Nieuwe ontdekkingen beïnvloeden het dagelijkse leven voortdurend. Hoe zag de werkvloer er vroeger uit? Hoe zal men in de toekomst inkopen? Hier worden deze vragen beantwoord. In een derde afdeling, de Future Forum Theater staat de toekomst in het middelpunt. Gemeenzaam met een moderator van het Continium wordt een toekomstig probleem nauwkeurig onder de loep genomen. De bezoekers kunnen zelf voorstellen indienen en zien direkt het resultaat ervan. De Hall of Fame is de schatkamer van het Continium met een verzameling van historische objecten. Zelf actief worden en erop los experimenteren, dat is het devies van de Experiment Zone. Zelfs de kleinste wetenschappers (1-5 jaar) kunnen in de Kids Zone allerlei vormen, kleuren en geluiden ontdekken. Daarnaast biedt het Continium ook regelmatig wisseltentoonstellingen aan met actuele thema's.

Rondleidingen: Informatie en boeking onder tel. +31 45 56 760 50 of e-mail: boekingen@continium.nl. Er zijn speciale aanbiedingen en onderrichtsmateriaal voor schoolklassen.

Openingsuren: Info's via www.continium.nl

Continium

Discovery Center Kerkrade

Museumplein 2

NL - 6461 MA Kerkrade

tel. +31 45 567 08 09

fax +31 45 546 38 48

e-mail: info@continium.nl

www.continium.nl

Onderaardse wereld met grottenbier

Hebben jullie zin in een onderaardse cinema of een „Grottenbier“ in een onderaards café met vloerverwarming. Het steenkolenmuseum van Valkenburg is de juiste plaats.

De ondergrond rondom Maastricht en Valkenburg is met meer dan 20.000 tunnels met in totaal 300 km lengte gedeeltelijk doorboord zoals een hollands kaasbol. De Romeinen hebben reeds grotten en holen in de mergel gegraven. Dit gesteente is relatief zacht en eenvoudig te bewerken. Eens aan de oppervlakte wordt dit gesteente snel hard en was het een begeerd bouw materiaal. In de onmiddellijke nabijheid van deze mergelstreek sluit zich een enorm steekolenrevier aan. Mergelstenen en steenkool speelden dan ook een belangrijke rol in de industriële geschiedenis van Zuid-Limburg. In 1917 werd in de steenkoolmijn Valkenburg het eerste en enige onderaardse steenkolenmuseum van Nederland opgericht. De in de mergel uitgegraven bezoekertunnels zijn met de nodige technische snufjes voorzien zodat de bezoekers geen speciale beschermkledij hoeven te dragen. Vroegere mijnwerkers demonstreren de machine's onder de grond en vertellen uit hun bewogen arbeidersverleden. De bezoekers kunnen bovendien een tijdsreis ondernemen naar het reeds lang vervlogen tijdperk van aardkunde in een onderaards museum voor fossielen uit de Krijttijd en het Carbon. De grootste onderkaak van een Mosasaurus (Maashagedis) is hier te bewonderen.

Rondleidingen:

Groepsrondleidingen zijn het ganse jaar mogelijk na afspraak.

Openingsuren voor dagjesbezoekers:

*3 April - 31 Oktober: dagelijks rondleidingen (duur ca 75 min)
en dat op het uur van 10-17 uur*

1 November - kerstvakantie:

dagelijks rondleidingen om 12, 13.30 en 15 uur

na de kerstvakantie - 2 April: Ma - Vr 14 uur, in het weekend

en in de krokusvakantie rondleidingen om 12, 13.30 en 15 uur

Steenkolenmijn Valkenburg

Daalhemerweg 31 Postbus 1

NL - 6300 AA Valkenburg aan de Geul

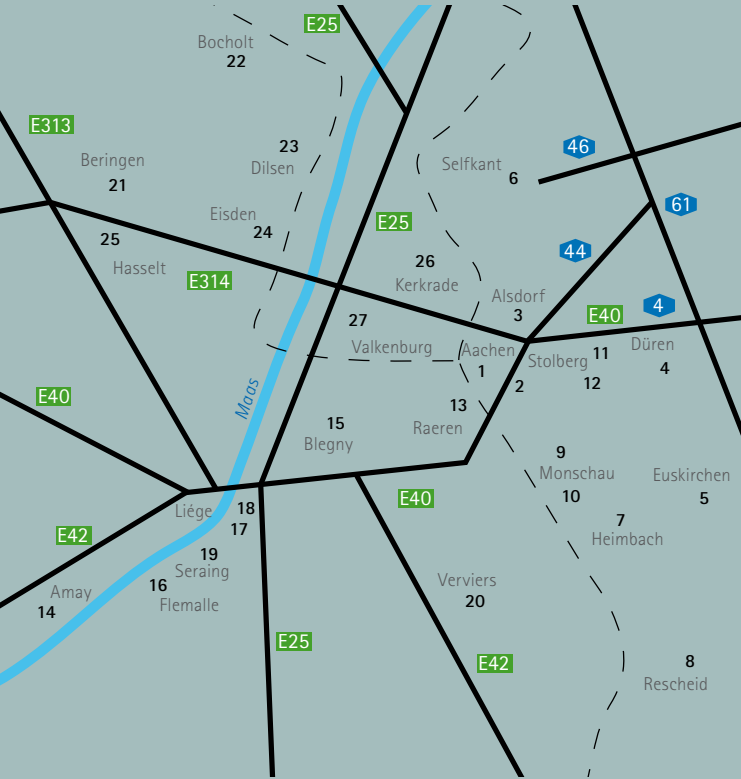
tel. +31 43 6012491

fax +31 43 6016550

e-mail: info@steenkolenmijn.nl

www.steenkolenmijn.nl

Ministerium für Bauen, Wohnen,
Stadtentwicklung und Verkehr
des Landes Nordrhein-Westfalen

provincie limburg

